

Polgári jog II.

2019. május 7.

Az örökösök jogállása.
A hagyatéki eljárás.

A hagyatéék megnyíltá

7:87. § [Az öröklés megnyílása]

(1) Az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg.

(2) Az örökös az öröklés megnyílásával a hagyatéket vagy annak neki jutó részét vagy meghatározott tárgyát - elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül - megszerzi.

○ Az örökség megszerzése:

○ Az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg → az örökös az öröklés megnyílásával a hagyatéket (annak egy részét vagy meghatározott vagyontárgyat) *elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül*, a törvény erejénél fogva (ipso iure) szerzi meg.

○ Hagyomány, meghagyás is!

A hagyaték megnyílt

- *7:89. § [Az örökség visszautasítása]*

- (1) Az örökös az öröklés megnyílása után az örökséget visszautasíthatja.*

- Kiesési ok, de a Ptk. rendszertanilag itt szabályozza, mert a hagyaték megnyílt után kerülhet rá sor.

- Visszautasítás – főszabály szerint: az egész hagyatékra terjed ki, kivéve:

- *Az örökös külön is visszautasíthatja a mezőgazdasági termelés célját szolgáló föld, a hozzá tartozó berendezési, felszerelési tárgyak, állatállomány és munkaeszközök öröklését, ha nem foglalkozik hivatásszerűen mezőgazdasági termeléssel.*

- *Ha az örökös végintézkedés és törvény szerint egyaránt örököl, az egyik jogcímen megszerzett rész önálló visszautasítására is jogosult.*

- Ha a visszautasítás jogáról lemondott az öh. halála után, azt többet nem utasíthatja vissza

- Lehet hallgatólagos, vagy kifejezett

Az örökösök jogállása (7:92. §)

- Örökös (mindegy, mi alapján örökölt, nincs különbség)
- Örököstársak - ha az örökhagyó után többen örökölnék → jogközösség jön létre: az örököstársakat a hagyatéki vagyon (eszmei hányadrészek szerint) közösen illeti meg
 - Jogközösség → a hagyaték felosztásáig (ún. hagyatéki osztály) áll fenn
 - Tulajdonközösség általános szabályait kell alkalmazni.

- saját örökrészevel bármelyik örököstárs önállóan rendelkezhet
 - a hagyaték egészéről csak együtt rendelkezhetnek
- DE! (kivétel a tulajdonközösséghez képest, hogy) :
- hagyatéki követelés csak valamennyi örökös nevében és részére érvényesíthető, és az adós csak valamennyi örökös kezéhez teljesíthet (együttesség)
 - az örököstársak felelőssége a hagyatéki tartozásokért *egyetemleges*

A hagyatéki osztály

- Hagyatéki osztály megszünteti az örökösársak közösségét.
 - A közös tulajdon megszűnésének sajátos módja
 - A hagyatéki osztály módját az örökhagyó végintézkedéssel is rendezheti → ha ilyen nincs → közös tulajdon megszüntetésének módja

A hagyatéki osztály megtörténte csak az örökösársak belső viszonyára hat ki.

Külső jogviszonyban – marad az egyetemleges felelősség

A hagyatéki osztályt az öh. végrendeletén kívül az örökösársak *osztályos egyezséggel* is rendezhetik.

Az osztályos egyezség (7:93.§)

- *Az örökösök a hagyatékot - kizárólag a hagyaték tárgyaira vonatkozóan - a hagyatéki eljárásban kötött egyezséggel feloszthatják egymás között. Osztályos egyezség esetén a hagyatékot öröklés jogcímén az egyezség szerint kell átadni.*
- *Mi a célja?*
- *Az osztályos egyezséget:*
 - Csak az öh. hagyatékában örökösként (!) részesedők köthetik,
 - Kizárólag a hagyaték tárgyaira vonatkozhat az egyezség,
 - Az egyezséget a hagyatéki eljárás során köthetik meg,
 - Következmény, hogy a hagyatékot öröklés jogcímén kell átadni.
- Minden örökösnek részesednie kell valamilyen mértékben a hagyatékból
- Nem kell, hogy átfogja a hagyaték egészét
- Az egyezség hatálya visszamenőleges a hagyaték megnyíltának időpontjára

Ptk.

Hetv.

A hagyatéki tartozások (7:94.§)

- Hagyatéki tartozások – passzívák
- Passzívák – örökhagyó halála miatt merül fel + már előtte meglévő tartozások
- A Ptk. taxatívén rögzítik, hogy mik a hagyatéki tartozások

(1) Hagyatéki tartozások

- a) az örökhagyó illő eltemetésének költségei;*
- b) a hagyatéki költségek és a hagyatéki eljárás költségei;*
- c) az örökhagyó tartozásai;*
- d) a kötelesrészen alapuló kötelezettségek;*
- e) a hagyományon és a meghagyáson alapuló kötelezettségek.*

SORREND
amitől eltéri csak
kivételesen lehet

Az örökhagyó illő eltemetésének költségei

- Főszabály szerint a hagyatékhhoz tartozik, de lehetnek kivételes esetek, amikor más személy kötelezhető a költségek viselésére. Pl.:
- 1999. évi XLIII. törvény - a temetőkről és a temetkezésről- külön rögzíti hogy kik kötelesek a temetési költségeket viselni (sorrend)
 - aki a temetést szerződésben vállalta;
 - akit arra az elhunyt végrendelete kötelez;
 - végintézkedés hiányában elhunyt temetéséről az elhalálozása előtt vele együtt élő házastársa vagy élettársa;
 - az elhunyt egyéb, közeli hozzátartozója a törvényes öröklés rendje szerint.
 - Ha temetésre kötelezett személy nincs, ismeretlen helyen tartózkodik vagy a kötelezettségét nem teljesíti, a temetésről az elhalálozás helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármestere gondoskodik.
- Bűncselekmény következtében elhunyt → a költségeket az viseli, aki az öh. halálát okozta

A hagyatéki költségek és a hagyatéki eljárás költségei

- **Hagyatéki költségek: *a hagyaték megszerzésével, biztosításával és kezelésével járó szükséges költségek***
- **Ipsa iure – de lehetnek olyan vagyonelemek, amelyek tényleges megszerzéséért fizetni kell.**
- **Ide tartozhat:**
 - **Esetleges öröklési per költségei - bizonyítás, képviseleti költségek**
- **Hagyatéki eljárás költségei pl.:**
 - **2010. évi XXXVIII. törvény - a hagyatéki eljárásról**
 - **a közjegyzőt megillető munkadíj és költségtérítés (közjegyzői díjazás),**
 - **a külföldi hatósághoz intézett megkereséssel összefüggésben felmerült költség**
 - **az ügygondnok eljárásának külön jogszabályban meghatározott díja és költségtérítése (gondnoki díjazás)**

Az örökhatyó tartozásai

- Az örökhatyóval szemben még életében keletkezett olyan követelések, amelyekben helye lehet jogutódlásnak
- Keletkezés: szerződéssel, vagy szerződésen kívül
- De nem: a nem polgári jogi tartozások – pl.: adótartozás.
 - Az adótartozást a közjegyzői eljárás után, adójogi szabályok alapján, közig határozat alapján fogják
- Pl.:
 - hitel- és kölcsöntartozás
 - Személyhez nem kötődő tartozások, szolgáltatások

A kötelesrészen alapuló kötelezettségek

- A kötelesrészi igény kötelmi igény, nem öröklési jogi
- a kötelesrész kiadása iránti igény megnyílik az öh. halálakor
- Az öh. halálakor válik esedékessé a kötelesrészi igény → innen számít az elévülése (5 év)
- Ha a kötelesrészt pénzben adják ki → kamat jár utána

A hagyományon és a meghagyáson alapuló kötelezettségek

- **Hagyomány – alhagyomány szabályai szerint**
- **Meghagyás szabályai szerint**

Az örökösök felelőssége (7:96.§)

- Örökös – egyetemes jogutód → tartozásokért felel (vs. hagyományos)
- Főszabályként *korlátozott felelősség* – a hagyatékhoz igazodik

7:96. § (1) Az örökös a hagyatéki tartozásokért a hagyaték tárgyaival és azok hasznaival felel a hitelezőknek. Ha a követelés érvényesítésekor a hagyaték tárgyai vagy hasznai nincsenek az örökös birtokában, az örökös öröksége erejéig egyéb vagyonával is felel.

- *Cum viribus felelősség* – az örökös elsősorban a hagyaték meglévő tárgyaival és azok hasznaival felel
- *Pro viribus felelősség* – az örökös másodsorban a hagyaték erejéig tartozik helytállni, ha nincsenek birtokában a hagyaték tárgyai (de több örökös esetén felelősségük egyetemleges – a hitelező irányába)

Az örökösök felelőssége (7:96.§)

- A cum viribus és pro viribus szabályon túl:
- Az örökös a hagyatéki költségekért és a hagyatéki eljárás költségeiért saját vagyonával is felel. – az örökrészen felül is akár → oka: a közjegyző nem hagyatéki hitelező –külön jsz. alapján jogosult
- A házastárs a haszonélvezetével terhelt vagyonból túrni köteles a hitelezők követeléseinek kielégítését.
 - Kivétel: a hagyományon és a meghagyáson alapuló követelés.
- + 1 eset, amikor teljes vagyonával felel:
 - Sorrend → el lehet térni a sorrendtől, ha felteheti, hogy a hagyatéka a *teljes* tartozást fedezi. Ha ezt felróhatóan megszegi → teljes vagyonával felel.

A hagyományos felelőssége (7:99.§)

- *A más hagyatéki hitelező sérelmével kielégített hagyományos a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint felel a hitelezőnek, ha a hitelező az örököstől nem szerezhette kielégítést.*

6:579. § [Jogalap nélküli gazdagodás]

(1) Aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

(2) Nem köteles visszatéríteni a gazdagodást, aki attól a visszakövetelés előtt elesett, kivéve, ha

a) rosszhiszeműen jutott a gazdagodáshoz; vagy

b) a gazdagodás megszűnésével kapcsolatban felróhatóság terheli.

- *A hagyományos az őt terhelő hagyomány és meghagyás tekintetében úgy felel, mint az örökös. (alhagyomány)*

A hagyatéki eljárás

- polgári nemperes eljárás
- 2010. évi XXXVIII. törvény a hagyatéki eljárásról (Hetv.)
- szakaszai:
 - a hagyaték leltározása: jegyző (ténylegesen a jegyző által kijelölt hagyatéki leltárelőadó) végzi
 - közjegyzői eljárás: az illetékes közjegyző ennek során adja át a hagyatéket az örökösöknek
- Az illetékességet megalapozza:
 - az örökhagyó utolsó belföldi lakóhelye (ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helye),
 - előbbiek hiányában az örökhagyó belföldi elhalálozásának helye,
 - ha az örökhagyó nem belföldön halálozott el, akkor a hagyatéki vagyon fekvésének helye

A hagyaték leltározása

- a hagyatéki eljárás a haláleset bejelentésével indul meg
- ezt követi a hagyaték leltározása → az örökhagyó, a hagyatéki eljárásban érdekeltek jogszabályban meghatározott adatainak, a hagyatékba tartozó vagyonnak, az ezekkel kapcsolatos, jogszabályban meghatározott nyilatkozatoknak a beszerzése és rögzítése
- A hagyaték leltározását a jegyző végzi - a leltározást a jegyző a hagyatéki eljárás megindulását követő nyolc napon belül kezdi meg
- Kötelező a hagyaték leltározása, ha
 1. a hagyaték meghatározott vagyonelemet tartalmaz, így akkor, ha a hagyatékban
 - belföldön fekvő ingatlan,
 - belföldi cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaságban fennálló tagi részesedés,
 - lajstromozott vagyontárgy van

A hagyaték leltározása

2. a jegyző rendelkezésére álló adatok alapján valószínűsíthető, hogy a bejelentett hagyatéki tartozások meghaladják a hagyaték értékét;

3. az örökösöként érdekelt öröklési érdeke veszélyeztetve van ÉS az örökös

- méhmagzat,
- kiskorú,
- cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló nagykorú,
- ismeretlen helyen lévő személy,
- ügyeinek vitelében akadályozott természetes személy;

4. örökösöként kizárólag a Magyar Állam érdekelt;

5. az örökhagyó végintézkedésével alapítvány létesítését rendelte.

- A hagyaték leltározására sor kerülhet az öröklésben érdekelt kérelmére is.

A hagyatéki tárgyalás

- ◉ Ha a hagyatéki leltárt jegyző készítette, úgy azt a jegyző a leltár elkészültét követően (legkésőbb 30 nap) továbbítja a közjegyző felé.
- ◉ A hagyatéki leltár közjegyzőhöz való megérkezését követően a, előkészíti a tárgyalást és haladéktalanul kitűzi a hagyatéki tárgyalás időpontját.
- ◉ A tárgyalás a közjegyző előtt folyik, hivatalos helyiségében.
- ◉ Az érdekeltek személyesen jelennek meg
- ◉ az érdekeltek meghallgatása és a bizonyítás után → a közjegyző végzés útján határoz a hagyaték átadásáról.
- ◉ *hagyaték átadása* → annak a megállapítása, hogy a hagyatékba tartozó vagyonra, vagyonrészre vagy vagyontárgyra a hagyatéki eljárás eredményére tekintettel kit, milyen jogcímen, milyen jog illet meg, illetve milyen kötelezettség terhel

A hagyatéki tárgyalás

- A hagyatékok átadása történhet: teljes és ideiglenes hatállyal.
- Teljes hatállyal:
 - A közjegyző a hagyatékokot akkor adja át teljes hatállyal, ha a hagyatékok átadásának nincs törvényes akadálya, ÉS
 - a hagyatékokra csak egy örökösnek jelentett be igényt és a rendelkezésre álló adatok szerint másnak a hagyatékokra öröklés, halál esetére szóló ajándékozás, dologi hagyomány vagy közérdekű meghagyás jogcímén igénye nincs, vagy
 - a hagyatéki eljárásban a hagyatéki vagyon átadása tekintetében nincs öröklési jogi vita vagy másodlagos öröklési vita.
- Öröklési vita – az örökösök között – kit és milyen mértékben illet meg a hagyatékok

A hagyatéki tárgyalás

- Ideiglenes hatállyal adják át a hagyatéket
 - Ha a hagyatéknak teljes hatályú átadására nem kerülhet sor
 - Következmény: a hagyatéket így megszerző személy a hagyatéket birtokában tarthatja és a birtokában nem lévő vagyontárgyakat birtokba veheti, és azokat jóhiszemű birtokosként használhatja, de az elidegenítés és megterhelés joga nem illeti meg

Az ideiglenes hatályú hagyatékátadás teljes hatályúvá válik:

- a hagyatéki per megindítását a jogosult nem igazolja,
- a hagyatéki pert megindító keresetlevelet a bíróság jogerősen elutasította,
- a bíróság a keresetet jogerősen elutasította,
- a hagyatéki pert a bíróság jogerősen megszüntette, vagy
- a hagyatéki pert a bíróság érdemi döntés nélkül fejezte be.
- Az ideiglenes hatályú végzés teljes hatályúvá válását a közjegyző állapítja meg a megfelelő irat kézhezvételét követő 15 napon belül